

TAMPERE.
FINLAND

BUSINESS
TAMPERE

Yrittäjät
PIRKANMAA

TOIMIALOJEN NYKYTILA JA NÄKYMÄT

PIRKANMAAN TALOUS 2019

Sisältö

Pirkanmaan liikevaihto
toimialoittain 2018

3

Doranova
Ympäristöteknologia
on potentiaalinen
vientivaltti

4

Edunation
Koulutusviennissä piilee
valtava potentiaali

5

Troll VFX
Tehostevalloitus
tamassa maailmaa

6

G Livelab
Elämyksiä kosken
rannalla

7

Valmet Automation
Jatkuva uudistuminen
tuottaa kasvua

8

Aki Hyrkkönen
Pirkanmaan kasvua
rakentamassa

9

Ecolan
Kasvavan kierto-
talouden edelläkävijä

10

Tampereen
kauppakamari
Vienti vetää virkeästi

12

Business Tampere
Tampere satsaa startup-
toimintaan

13

Pirkanmaan liitto
Onko Pirkanmaalla
ekosysteemiä pääomaa?

14

Pirkanmaan yrittäjät
Kasvun ja työpaikkojen
kannalta pienet ja
keskisuuret yritykset
ovat avainasemassa

15

Pääkirjoitus

Valmiina uudelle vuosikymmenelle

Hyvä vire Pirkanmaan taloudessa jatkui vuosikymmenen loppua lähestyttäessä. Yritysten liikevaihto kasvoi 5,5 prosenttia vuonna 2018. Kasvu hieman hidastui edellisvuodesta, mutta on silti hyvällä tasolla. Miinusmerkkisiä lukemia ei nähty millään toimialalla ja esimerkiksi teknologiateollisuus kasvoi vahvasti.

Vuonna 2018 teknologiateollisuuden 8,2 prosentin kasvua vauhditti hyvä vientivuosi. Teollisuuden vienti kasvoi kokonaisuudessaan 5,5 prosenttia vuonna 2018 ja teknologiateollisuuden peräti 11,8 prosenttia. Pirkanmaan teollisuusyrityksistä on kuulunut myönteisiä uutisia sekä pk-sektorilta että maakunnan isoilta päämiehiltä.

Palvelusektorilla vuonna 2018 erityisen reippaasti kasvoivat rakentaminen, sekä liike-elämän palvelut. Informaatio- ja viestintätoimialan sisällä tietojenkäsittelypalvelut jatkoivat läpi vuosikymmenen kestänyttä kasvua.

Tilastojen takaa löytyy useampia yksittäisiä menestystarinoita. Tampereella olemme saaneet lukea ohjelmistoteollisuuden hyvistä uutisista. Viime aikoina otsikoissa ovat olleet myös lukuisat alueen startupit.

Menestyvät yritykset eivät kuitenkaan toimi vain keskuskaupungissa. Ympäri maakuntaa aina reuna-alueita myöden löytyy menestystarinoita kerrottavaksi. Eräät kansainvälistyneimmät yrityksemme toimivat globaaleilla markkinoilla Juupajoelta ja Sastamalasta.

Pirkanmaalla on erinomaiset lähtökohdat 2020-luvulle. Väestön määrä maakunnassa jatkaa kasvuaan, pian Tampereella liikennöi ratikka ja konsertteja sekä jääkiekkoa katsellaan Suomen moderneimmassa monitoimihallissa. Tampereen yliopistojen ja ammattikorkeakoulun yhdistyminen uudeksi Tampereen yliopistoksi takaa, että meillä koulutetaan laadukkaita osaajia maakunnan yritysten tarpeisiin myös 2020-luvulla. Olemme houkutteleva sijaintipaikka yrityksille.

Näin vuosikymmenen lopulla näyttää siltä, että kasvu on hidastumassa. Siitä kertovat tämän tilastokatsauksen luvut, sekä ekonomistien ennusteet. Maamme hallitus saattaa joutua toimimaan tilanteessa, jossa helpot keinot työllisyyden parantamiseen on jo käytetty.

Vahva teollisen osaamisen perinne turvataan myös alemmilla koulutusasteilla. Toisen asteen koulutukseen on ohjattava riittävästi resursseja suhdanteista huolimatta. Vientiyrittäjämyyntiponnistelut onnistuvat parhaiten, kun yhteydet ovat kunnossa. Lentokentältä täytyy päästä maailmalle ja junaliikenteen pitää sujua pääradalla nykyistä nopeammin ja häiriöttömämmin.

Kuuntelemalla yritysten tarpeita ja tekemällä yhteistyötä takaamme, että Pirkanmaa kuuluu menestyjiin myös 2020-luvulla.

Minna Metsälä

Puheenjohtaja
Tampereen kauppakamari

PIRKANMAAN LIIKEVAIHTO TOIMIALOITTAIN 2018

	2019 *)	2018
Liikevaihto kaikki toimialat	16 741 M€	33 751 M€
Liikevaihdon muutos	3,3 %	5,5 %
Liikevaihto teollisuus	5 894 M€	11 673 M€
Vienti, teollisuus.....	3 510 M€	6 757 M€
Teollisuuden viennin muutos....	3,9 %	6,5 %

Asukkaita	515 095
Työttömyysaste	9,0 %
Toimipaikkoja.....	33 158

*) 1. puolivuotta

TEOLLISUUS 11 673 M€

Teknologia 47 %
Elintarvike 5 %

Metsä 22 %
TeVaNaKe 3 %

Kemikaalit,
kumi, muovi
16 %

%-osuus koko toimialan
liikevaihdosta

KAUPPA 8 957 M€

Tukku-
kauppa 61 %
Vähittäis-
kauppa 39 %

%-osuus koko toimialan
liikevaihdosta

PALVELUT 5 436 M€

Liike-elämän palvelut
60 %

Liikenne
27 %

Majoitus ja ravitsemus
13 %

%-osuus koko toimialan
liikevaihdosta

RAKENTAMINEN 3 548 M€

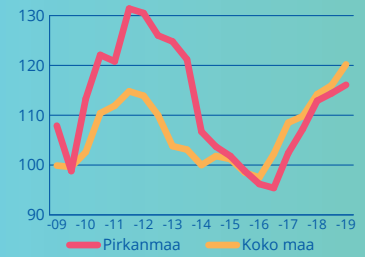
ELÄMYSTALOUS 1 814 M€

ICT 1 480 M€

Ympäristöteknologia

Liikevaihto 2018 arvio	5 528 M€
Liikevaihdon muutos	8,2 %
Toimipaikkoja 2018	960
Liikevaihdon muutos	
1. puolivuotta 2019	2,5 %

TOL 24 – 30: metallien jalostus, metallituotteiden valmistus, tietokoneiden ja elektronisten laitteiden valmistus, sähkölaitteiden valmistus, muiden koneiden ja laitteiden valmistus, moottoriajoneuvojen sekä muiden kulkuneuvojen valmistus.

Doranova on maaperän ja pohjaveden kunnostuksiin, sekä biokaasuratkaisuihin keskittynyt suomalainen ympäristöteknologia-yhtiö.

YMPÄRISTÖTEKNOLOGIA ON POTENTIAALINEN VIENTIVALTTI

Doranovan kehittämät ja patentoimat in situ -menetelmät mahdollistavat kustannustehokkaan maan ja pohjaveden kunnostuksen ilman massojen vaihtoa. Biokaasuratkaisujen saralla Doranova keskittyy kustannustehokkaiden Hardferm-kuivamädätyslaitosten kehittämiseen ja myymiseen.

Yhtiön toimitusjohtaja *Antti Myllärinen* näkee vahvaa kasvupotentiaalia erityisesti biokaasualalla ja kertoo heidän saaneet myös hyvin urakoita maaperän ja pohjaveden kunnostuksen puolella.

-Yleisesti voidaan sanoa, että näkymät ovat valoisia taantumapelosta huolimatta. Tarjoamamme uusiutuvaan energiantuotantoon ja puhtaaseen elinympäristöön tähtäävät ratkaisut ovat kohtuullisen tunnotomia suhdannevaihteluille. Osatekijä

tässä on se, että maaperän ja pohjaveden kunnostuspuolella kunnat ja valtiojohtoiset instituutiot ovat isoja asiakkaitamme.

Doranova kehittää tehokkaita laitosratkaisuja biokaasun käyttöön

-Biokaasun tuotanto on tärkeä osa energiapalettia. Tulevaisuudessa biokaasun rooli liikennepolttoaineena tulee nousemaan merkittävästi, erityisesti raskaan liikenteen puolella. Lisäksi biokaasulla tehty sähkö tarjoaa oivan säätövoimalähteen aurinko- ja tuulienergian tueksi.

Pirkanmaan tarjoamia olosuhteita yritystoiminnalle Myllärinen suorastaan suitsuttaa:

-Tampereen alueen suotuisa kehitys näkyy meille monella tapaa. Meneillään olevat rakennus- ja infrahankkeet ovat tuoneet meille töitä ja toisaalta Pirkanmaan haluttavuus asuinseutuna mahdollistaa meille huipputekijöiden löytämisen ja laaja-alaiset korkeakoulut tuottavat

lisää osajia. Yritysten on hyvä sijoittua tänne, koska kilpailu tekijöistä on ainakin toistaiseksi hieman pienempää, kuin pääkaupunkiseudulla. Joskin täälläkin on työvoimaa tarjolla selkeästi vähemmän kuin pari vuotta sitten, mutta uskomme silti saavamme omiin aukioleviin työtehtäviin hyvät tekijät.

Viime aikoina harjoitetusta ilmastopoliitikasta Antti Myllärisellä on selkeä mielipide ja hän haluaa lähettää terveisensä myös päättäjille:

-Julkisuudessa puhutaan paljon siitä, ettei Suomen kannata olla ilmastoasioissa aktiivinen, jos isommat valtiotkaan eivät tee muutoksia. Oma näkemykseni ja viestini päättäjille on se, että edelläkävijänä toimiminen on ainoa järkevä vaihtoehto näin pienelle maalle. Olemalla edelläkävijöitä poliittisesti, mahdollistamme myös ilmastoratkaisuihin keskittyvän teollisuuden suotuisan kehittymisen ja turvaamme sitä kautta tulevaisuuden menestyksen vientimarkkinoilla.

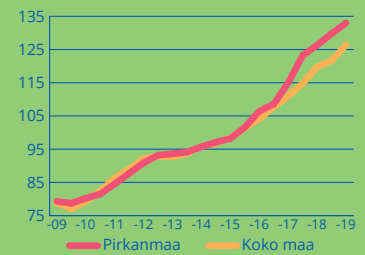

Edelläkävijänä toimiminen on ainoa järkevä vaihtoehto näin pienelle maalle.

Palveluliiketoiminta

Liikevaihto 2018 arvio	3 241 M€
Liikevaihdon muutos	7,3 %
Toimipaikkoja 2018	7540
Liikevaihdon muutos	
1. puolivuotta 2019	5,0 %

TOL K (64–66): rahoitus- ja vakuutus toiminta, TOL L (68): kiinteistöalan toiminta, TOL M (69–75): ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, TOL N (77–82): hallinto- ja tukipalvelu toiminta.

Eduction Oy on vuonna 2017 perustettu koulutusalan yritys, jonka missiona on vastata Suomen osaajapulaan kansainvälisten opiskelijarekrytointien avulla.

KOULUTUSVIENNISSÄ PIILEE VALTAVA POTENTIAALI

Yritys tekee yhteistyötä suomalaisten korkeakoulujen kanssa rekrytoiden niille kv. opiskelijoita tekemään tutkintoa sekä muita lyhempiäaikaisia opintojaksoja.

Opiskelijoita autetaan asettumaan Suomeen sekä pyritään lähentämään korkeakoulujen ja yritysten yhteistyötä, jotta opiskelijat löytäisivät harjoittelupaikkoja sekä tutkinnon jälkeen työllistyisivät Suomeen.

-Tulevaisuus näyttää hyvältä, mutta paljon tehtävää, jotta ulkomaalaiset osaajat haluaisivat tulla maahan. Työ- ja opiskelijaperäistä maahanmuuttoa on sujuvoitettava ja korkeakoulujen on tultava ketterämmiksi opiskelijahakujen suhteen. Meidän on myös tehtävä Suomea tunnetummaksi maailmalla, kertoo Eduction Oy:n Founder *Susanne Suominen*.

Koulutusalan yleistilanne vaikuttaa myös hyvältä, mutta sisältää omat haasteensa.

-Koulutusvienti yleisesti on lennossa ja Suomen tunnettuus maailman parhaana koulutusmaana auttaa jokaista koulutusvientiyritystä. Oma liiketoimintamme on pitkälti riippuvaista ulkomaisista opiskelijoista ja heidän mahdollisuuksista lähteä ulkomaille opiskelemaan. Näin ollen emme ole Suomen suhdannevaihteluiden armoilla, mutta tuki maailman yleinen taloustilanne vaikuttaa kaltaiseemme startup-yritykseen.

Alan rekrytointitilannetta Suominen kuvaile haastavaksi.

-Kansainvälisen koulutusviennin osaavia henkilöitä on vaikea löytää, mutta tilanne ei ole niin vaikea, kuin esimerkiksi teknologiateollisuudessa, jossa selvityksen

mukaan tarvitaan 53 000 uutta osaajaa vuoteen 2021 mennessä. Tätä osaajapulaa voisimme kuitenkin helpottaa kansainvälisten opiskelijoiden avulla.

Tampere voisi olla koulutuksen suurkaupunki

Suominen kertoo Pirkanmaan olleen helppo valinta yrityksen kotipaikaksi.

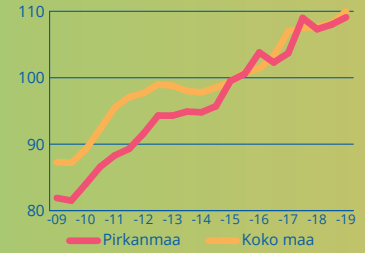
-Perustaessamme Eductionia valitsimme Pirkanmaan, koska täällä on erinomaiset palvelut yrityksille ja hieno startup-kulttuuri sekä yliopisto, joka tarjoaa huippututkimusta ja -osaajia. Jos yhdistyneestä Tampereen yliopistosta halutaan tehdä Euroopan modernein yliopisto, edellyttää se kasvavaa kansainvälisyyttä. Tampere on Suomen halutuin kaupunki, joten miksi emme tekisi Tampereelle maailmanlaajuista korkeakoulutus-hubia. Eduction olisi mielellään auttamassa tässä.

-On tärkeää, että tulevaisuudessa emme ole tunnettuja vain maailman parhaasta peruskoulutuksesta, vaan myös erinomaisesta ammatillisesta- ja korkeakoulutuksesta. Siksi pitäisi tähdätä korkeammalle, eikä vain tyytyä seitsemään prosenttiin koko ulkomaalaisopiskelijoiden osuudessa, vaan se osuus voisi olla kolmasosa kaikista opiskelijoista. Tämä toisi vuositasolla useita miljardeja kansantalouteen ja kipeästi kaivattua osavaa työvoimaa. On syytä muistaa, että maailmalla on totuttu maksulliseen koulutukseen ja Euroopan ulkopuolella se on normi, Susanne Suominen päättää.

Elämystalous

Liikevaihto 2018 arvio	1 814 M€
Liikevaihdon muutos	0,8 %
Toimipaikkoja 2018	5 403
Liikevaihdon muutos	
1. puolivuotta 2019	1,4 %

Troll VFX on tamperelainen VFX-tuotantotalo, joka tekee digitaalisia erikoistehosteita ja animaatiota moneen käyttöön, muun muassa elokuvaan tv-sarjoihin ja mainoksiin.

TEHOSTEVELHOT VALLOITTAMASSA MAAILMAA

Yritys on alalla, joka kasvaa suorastaan räjähdysmäisesti, sillä kuvaa, niin elävää kuin stilliäkin, luodaan ja käsitellään digitaalisesti koko ajan enemmän.

Kuvat, joita katselemme valkokankaalla, ruudussa tai lehden sivuilla, ovat yhä useammin syntyneet tietokoneella taitavan käsityöläisen tekeminä, joko osittain tai kokonaan. Troll VFX on ollut alansa tiennäyttäjä Suomessa tuomalla työhönsä kansainvälisiä toiminta- ja tuotantomalleja.

Toimitusjohtaja *Antti Kulmala* kuvaa sekä yrityksen että toimialan tilannetta valoisaksi.

-Näen tulevaisuuden positiivisena, sillä alamme kasvaa edelleen vauhdikkaasti ja olemme saaneet oven auki kansainvälisille markkinoille, josta osoituksena mm. yhteistyömme Netflix-suoratoistopalvelun kanssa. Myös asiakkaiden laatuvaatimukset kasvavat ja siksi meidän täytyy koko ajan kehittyä ja oppia uutta pysyäksemme kilpailussa mukana.

Rekrytointitilanne uudella ja nopeasti kasvavalla alalla on haasteellinen.

-Suomessa ei vielä toistaiseksi kouluteta VFX-artistejä, joten valmiita osajia on vaikea löytää, alalla on liian vähän freelancereita ja ulkomaisia työntekijöitä on hankala pitää, kun heistä ovat kiinnostuneet myös ulkomaiset suurtoimijat. Olemme silti pärjänneet tämän tilanteen kanssa ja kouluttaneet itse uusia työntekijöitä tarpeisiimme, kuvailee Kulmala alan olosuhteita.

Pirkanmaalla ymmärretään yrittäjää

Kulmalalla on paljon hyvää sanottava Tampereesta:

-Se on hieno kaupunki, jossa on imua, sillä mukavat asuinolot, siisteys ja turvallisuus ovat valtteja houkutellessa esimerkiksi ulkomaisia työntekijöitä. Toisaalta kaupunki ei ole liian iso ja näin se pystyy

reagoimaan olosuhteisiin, kun painolastina ei ole miljoonakaupunkien valtavaa byrokratiaa. Tampereella on aidosti paneuduttu luomaan mahdollisuuksia meidänkaltaiselle firmalle tehdä televisiota ja elokuvaa. Lisäksi Business Tampereen, Tampereen Yrittäjien ja Kauppakamarin ponnistelut elinkeinoelämän eteen ovat tuottaneet hyvät olosuhteet tehdä töitä.

-Kun alueella on tarjottavanaan kunnista luontoa, iltaelämää sekä runsaasti kulttuuria ja kaiken lisäksi yrittäjäystävällinen ilmapiiri, ei täällä voi kuin viihtyä, Antti Kulmala tunnelmoi.

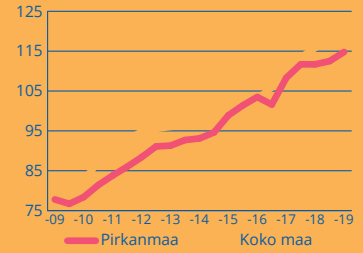

Tampereella on aidosti paneuduttu luomaan mahdollisuuksia meidänkaltaiselle firmalle tehdä televisiota ja elokuvaa.

Majoitus- ja ravintola-ala

Liikevaihto 2018 arvio	708 M€	TOL I (55 - 56): majoitus- ja ravitsemistoiminta
Liikevaihdon muutos	1,8 %	
Toimipaikkoja 2018	1 336	
Liikevaihdon muutos		
1. puolivuotta 2019	3,0 %	

G Livelab Livelaboratorio Tampere Oy on Suomen Muusikkojen Liitto Ry:n omistama osakeyhtiö, joka on perustettu vuonna 2018. Yhtiö operoi G Livelab-musiikkiklubia, joka sijaitsee Tampereen keskustorin kupeessa kosken rannalla.

Toimitila sijaitsee Frenckellin vanhan pannuhuoneen eksotisessa miljöössä. Toimialana on ravintolatoiminta, mutta myytävä tuote on kokonaiselämys, joka muodostuu huippuluokan arkkitehtuurista, äänentoistosta, musiikista ja ravintolatuotteista.

Avasimme G Livelabin heinäkuussa 2019, joten olemme hyvin nuori yritys. Suhtaudumme tulevaisuuden näkyymiin optimistisesti, ja osoituksena siitä teimme viidentoista vuoden vuokrasopimuksen sekä investoimme reippaasti tiloihin ja tekniikkaan, kertoo yhtiön toimitusjohtaja *Annamaija Saarela*. Toimialan yleisiä näkymiä Saarela pitää valoisina, sillä elämystalous on vahvassa nousussa ja Tampereen kaupungin jatkuva kasvu vahvistaa myös uskoa tulevaisuuteen. Saarela toki tiedostaa suhdannevaihteluiden vaikutuksen myös heihin, erityisesti yri-

tystapahtumien myynnin puolella, mutta on silti luottavainen.

Toimialan rekrytointilanne riippuu pitkälti toimenkuvasta. Tuotanto- ja teknistä henkilökuntaa on hyvin tarjolla, mutta ravintola-alan vahvoista osaajista tuntuu olevan pulaa, kertoo Saarela yleisestä henkilöstötilanteesta.

Kiinnostavasta kaupungista löytyi upea miljöö

Entä minkälaiset olosuhteet Pirkanmaa tarjoaa yritystoiminnalle? Mitkä syyt vaikuttivat siihen, että G Livelab laajentui juuri Tampereelle?

-Tampere on Suomen kolmanneksi suurin kaupunki, ja kasvava elinvoimainen kaupunkiseutu. Kun Muusikkojen Liitto suunnitteli G Livelabin laajentumista Helsingin ulkopuolelle, oli Tampere luonteva vaihtoehto. Merkittävin tekijä

laajentumiselle oli kuitenkin tarjolle tullut fantastinen tila, Frenckellin vanha pannuhuone. Tämä huikea rakennus on täydellinen miljöö G Livelab -brändille

Edelleen Pirkanmaan vetovoiman salaisuutena Annamaija Saarela näkee pääkaupunkiseutua alemman hintatason, hyvät kulkuyhteydet, koulutetut ja helposti lähestyttävät ihmiset sekä hienon tekemisen meiningin.

-Toki negatiivistakin löytyy. Luovat alat ja elämystalous tarvitsevat taiteilijoita, mutta täällä on jo pidempään ajettu alas taidekoulutusta ja taiteilijoiden työskentelytiloista on pulaa. Tampereen elin-

keinopolitiikan Annamaija Saarela näkee kuitenkin oleva hyvällä tolalla, ja kaupungissa ymmärretään tapahtumien merkitys aluetaloudelle.

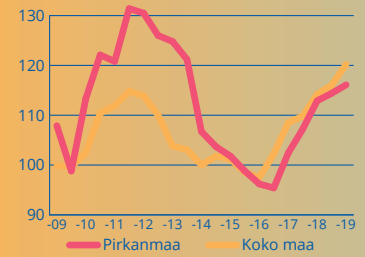

Elämystalous on vahvassa nousussa ja Tampereen kaupungin jatkuva kasvu vahvistaa myös uskoa tulevaisuuteen.

Teknologiатеollisuus

Liikevaihto 2018 arvio	5 528 M€
Liikevaihdon muutos	8,2 %
Toimipaikkoja 2018	960
Liikevaihdon muutos	
1. puolivuotta 2019	2,5 %

TOL 24 – 30: metallien jalostus, metallituotteiden, tietokoneiden ja elektronisten laitteiden valmistus, sähkölaitteiden valmistus, muiden koneiden ja laitteiden valmistus, moottoriajoneuvojen sekä muiden kulkuneuvojen valmistus.

Valmet Automation Valmetin automaatioliiketoiminta suunnittelee ja valmistaa automaatiioratkaisuja yksittäisistä mittauksista koko tehtaan kattaviin automaatiojärjestelmiin.

JATKUVA UUDISTUMINEN TUOTTAA KASVUA

Päätuotteita ovat analysointit ja mittalaitteet, automaatiojärjestelmät, kamerajärjestelmät, laatusäätöjärjestelmät ja palvelut. Pääasiakasryhmät toimivat massa- ja paperiteollisuudessa, muussa prosessiteollisuudessa, energiatuotannossa, meriteollisuudessa sekä öljy- ja kaasuteollisuudessa.

Yritys pyrkii parantamaan asiakkaidensa liiketoimintojen kannattavuutta tehostamalla heidän tuotantoaan ja parantamalla niiden kustannus-, energia-, ja materiaalitehokkuutta.

-Olemme viime vuodet kasvaneet keskimäärin seitsemän prosentin vuosivauhtia ja vallanneet markkinaosuuksia kilpailijoiltamme. Tämän on mahdollistanut jatkuva ja aktiivinen uudistuminen ja organisaation kaikkien osien kehittäminen, kertoo toimitusjohtaja Sami Riekkola.

Valmetin automaatioliiketoiminta toimii suhdanneherkillä aloilla, joihin globaalin talouden liikkeet vaikuttavat herkästi, mutta suhdannevaihteluista vaimentaa se tosiasia, että noin puolet liikevaihdosta tulee palveluista. Pyrkimys vakauteen ja kilpailukyvyystä huolehtiminen ovat Riekkolan mukaan hyviä puskureita talouden hei-

lahteluita vastaan.

-Me olemme jo pitkään satsanneet noin seitsemän prosenttia liikevaihdostamme tuotekehitykseen ja tämän jatkuvan panostuksen ansiosta olemme pysyneet kilpailun kärjessä. Lisäksi olemme jatkuvasti vahvistaneet ja uudistaneet organisaatiotamme, laajentaneet toimintaa uusille aloille sekä satsanneet asiakaspalveluun ja henkilöstön kehittämiseen, Riekkola taustoitaa Valmetin automaatioliiketoiminnan menestystarinaa.

Toimet ilmastonmuutosta vastaan ovat Valmetin automaatioliiketoiminnassa merkittävässä roolissa, sillä prosessiautomaatio vähentää parhaimmillaan prosessien päästöjä sekä energiankulutusta. Resurssien optimointi esimerkiksi selluloosateollisuudessa tai energialaitoksissa on myös asiakkaille kilpailuvaltti, siksi uusien prosessien suunnittelu sekä vanhojen kehittäminen ja hienosäätö ovat merkittävä työnsarka. Myös Tampereen Lentokentänkadulla sijaitsevan automaatioliiketoiminnan päätoimipaikan omassa arjessa pyrkimys kestävään kehitykseen on näkynyt jo pitkään.

-Olemme asentaneet aurinkopaneeleja toimitilojemme katolle, kannustamme vähäpäästöiseen työsuuhdeautoiluun mm. hankkimalla biokaasumalleja, kannustaneet työntekijöitä pyöräilemään ja muutenkin liikumaan, selvittää Sami Riekkola.

Rekrytoinnissa yrityksellä ei ole ollut ongelmia ja osaavaa työvoimaa on löytynyt melko hyvin.

Asiaa on varmasti auttanut yrityksen hyvä brändi, joka kiinnostaa työnhakijoita sekä talosta huokuva hyvä yhteishenki ja organisaatioon sitoutuminen.

Pirkanmaan tarjoamia olosuhteita yritystoiminnalle Sami Riekkola pitää liki optimaalisina.

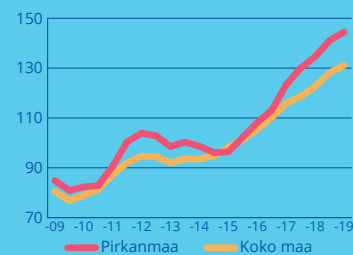
-Tämä seutu tarjoaa ihmisille erinomaisen mukavat olot asua ja Tampere on hienosti kehittyvä kaupunki, jossa on loistava palvelutarjonta. Myös ulkomaiset työntekijämme ovat viihtyneet hyvin ja lapsillehan täältä löytyy kansainvälisiä kouluja sekä päiväkotia. Täällä on myös toimiva infrastruktuuri ja kehittyvä joukkoliikenne, jonka suunnittelussa voisi ehkä enemmän painottaa kehätyyppistä ratkaisua työ- ja asuinpaikkojen välillä, Riekkola päättää.

Rakentaminen

Liikevaihto 2018 arvio	3 548 M€
Liikevaihdon muutos	8,6 %
Toimipaikkoja 2018	3 819
Liikevaihdon muutos	
1. puolivuotta 2019	6,8 %

TOL F (41-43): talonrakentaminen, maa- ja vesirakentaminen sekä erikoistunut rakennustoiminta.

Aki Hyrkkönen Oy on vuonna 2003 perustettu rakennusliike, joka on erikoistunut teknisesti ja aikataulullisesti haastaviin kohteisiin.

PIRKANMAAN KASVUA RAKENTAMASSA

Perheyritys on vuosien saatossa kasvanut liki sata henkilöä työllistäväksi yhtiöksi ja samalla laajentanut toimenkuvaansa useille eri rakennusurakoinnin sektoreille.

Yhtiön kasvutarinassa on Ratinan kaupakeskuksen rakentamisella (2015-2018) ollut suuri rooli, koska sitä varten oli investoitava paljon uusiin resursseihin ja työvoimaan. Yhtiölle on ominaista monipuolisuus sekä omien työntekijöiden rekrytointi pelkkien alihankkijoiden käyttämisen sijaan.

Toimitusjohtaja **Aki Hyrkkönen** näkee yrityksen tilanteen hyvänä, sillä lievän taantumamerkit ovat rakennusalalla olleet ilmassa jo pitkään ja siksi tilanteeseen on osattu varautua.

-Nousukausi on ohi ja kilpailu alalla on kiristynyt ja se näkyy mm. myönnettujen rakennuslupien määrässä, joka on

laskenut selvästi. Me olemme reagoineet tilanteeseen laajentamalla toimintaamme myös Pirkanmaan ulkopuolelle, lähinnä pääkaupunkiseudulle ja näin meille on riittänyt työmaita.

Alan rekrytointitilanne on palannut normaaliksi pienen ylikuumenemisen jälkeen ja työvoimaa on taas paremmin saatavilla. Työllisyyskysymyksessä Aki Hyrkkönen toivoo päättäjiltä realismia, sillä asetettuihin tavoitteisiin pääsy ei suhdanteiden muuttuessa ole välttämättä helppoa.

Vetovoimaisessa maakunnassa riittää töitä

Vaikka toimialalla varaudutaan taantumamaan, on Pirkanmaa edelleen erinomaisen paikka yritystoiminnalle:

-Tampereen asukasmäärän jatkuva nousu tuottaa koko ajan lisää rakentamista, sillä tarvitaan kokonaan uusia asuinalueita ja sitten on raitiotietöyhmää, joka poikii ympärilleen myös paljon muuta työtä. Kasvu tuottaa siis kasvua ja muuttotappioalu-

eilta siirtyä ihmisten lisäksi myös firmojen kasvukeskuksiin. Tampereen vetovoimaa lisäävät hyvät ja monipuoliset koulut sekä erinomainen sijainti, Hyrkkönen näkee.

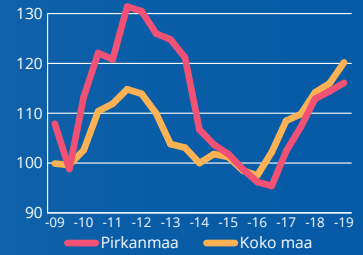
Kiertotalouden periaatteet ovat yhtiön arjessa jalkautuneet käytäntöön ja kohteissa pyritään rakennusjätteen lajitteluun sekä uusiokäyttöön mahdollisimman tehokkaasti.

-Harmittaa vain, kun osa asiakkaista vierastaa purettujen rakennustarvikkeiden kierrätystä ja vaatii uusia täytemateriaaleja aivan turhaan, mutta tietoisuus kyllä paranee hyvää vauhtia, Aki Hyrkkönen päättää.

Kiertotalous

Liikevaihto 2018 arvio	XXX M€
Liikevaihdon muutos	XX %
Toimipaikkoja 2018	XXX
Liikevaihdon muutos	
1. puolivuotta 2019	XXX %

Ecolan on sataprosenttisesti kiertotaloudessa liiketoimintaansa tekevä yritys, jonka päätuotteina ovat luomulannoitteet, metsälannoitteet sekä maanrakentamisen uusiomateriaalit.

KASVAVAN KIERTOTALOUDEN EDELLÄKÄVIJÄ

Kaikki tuotteet jalostetaan kiertetyistä raaka-aineista, lähinnä eri teollisuudenalojen sivuvirroista.

Ecolan Infran liiketoimintapäällikkö Jenni Nurmi kertoo yrityksen olevan nyt mielenkiintoisessa tilanteessa:

-Kiertotalous on kasvaa ja kehittyä vauhdikkaasti ja tämä uusi markkina haakee vielä muotoaan. Alalle tulee jatkuvasti uusia toimijoita lisää ja yhdessä heidän kanssaan me olemme luomassa uusia toimintamalleja sekä käytäntöjä. Meidänkin yrityksemme on kovassa kasvussa ja lähi-

vuosien tavoitteena on liikevaihdon tuplaaminen.

Uuden ja kasvavan toimialan ongelmana on koulutetun työvoiman puute. Koulutusjärjestelmä ei yksinkertaisesti ole vielä ehtinyt vastata alan yritysten vielä muotoutumassa oleviin tarpeisiin. Jenni Nurmi ymmärtää hyvin tämän viiveen ja kertoo heidän kouluttavan itse uudet työntekijänsä, mutta toivoo kiertotalouden alalle sopivien koulutuspolkujen syntyvän mahdollisimman nopeasti.

Pirkanmaan vetovoimaa yritysten silmissä Nurmi ei ihmettele lainkaan:

-Koko maakunta saa mahtavaa vetoa-

puu Tampereen kasvusta ja mm. Business Tampereen sekä muiden toimijoiden ansiokas työ elinkeinoelämän kehittämiseksi on auttanut meitäkin todella paljon.

Lainsäädäntö kaipaa säätöä

Ecolan hyödyntää perinteisten teollisuudenalojen, kuten energia- ja rakennusteollisuuden sivuvirtoja työstämällä niistä lannoitteiden lisäksi uusiomateriaaleja esimerkiksi maanrakentamiseen. Ongelmana tuotteiden myynnissä ja markkinoinnissa on se, että niiden juridinen status on useissa tapauksissa edelleen verrattavissa jätteesseen, vaikka tuotteella itse asiassa parannetaan ympäristöä. Jenni Nurmi toivoo lainsäädäntötyön etenevän nopeasti, jotta jäteraaka-aineille saataisiin selkeä polku tuotteiksi.

-Valtava määrä teollisuuden sivuvirtoja jää edelleenkin vielä hyödyntämättä, joten työsarkaa alallamme riittää. Meidän materiaalijalostajien on päästävä entistä parempaan yhteistyöhön tehtaiden ja laitosten kanssa, jotta niiden sivutuotteet saataisiin paremmin hyödynnettyä ja samalla pienennettyä hiilijalanjälkeämme, toteaa Ecolan Oy:n Jenni Nurmi.

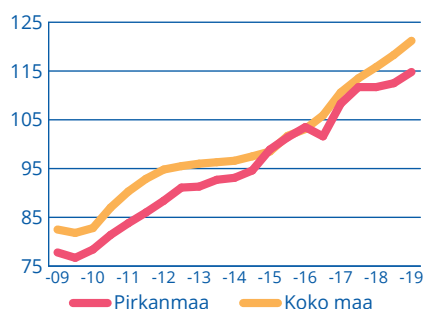

Valtava määrä teollisuuden sivuvirtoja jää edelleenkin vielä hyödyntämättä, joten työsarkaa alallamme riittää

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Liikevaihto 2018 arvio	708 M€
Liikevaihdon muutos.....	1,8 %
Toimipaikkoja 2018.....	1 336
Liikevaihdon muutos	
1. puolivuotta 2019.....	3,0 %

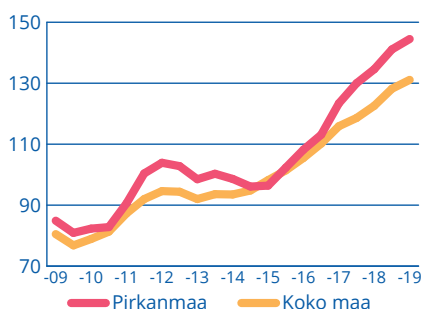
TOL I (55 – 56): majoitus- ja ravitsemistoiminta

Rakentaminen

Liikevaihto 2018 arvio	3 548 M€
Liikevaihdon muutos.....	8,6 %
Toimipaikkoja 2018.....	3 819
Liikevaihdon muutos	
1. puolivuotta 2019.....	6,8 %

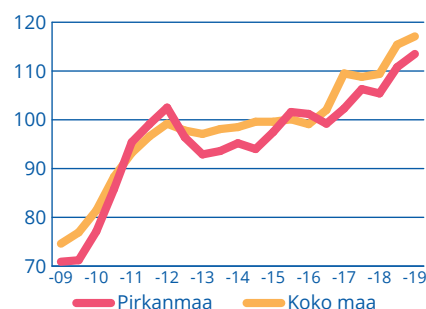
TOL F (41–43): talonrakentaminen, maa- ja vesirakentaminen sekä erikoistunut rakennustoiminta.

Kemikaalien, kumi- ja muovituotteiden valmistus

Liikevaihto 2018 arvio	1 857 M€
Liikevaihdon muutos.....	4,0 %
Viennin arvo 2018.....	1 067 M€
Viennin muutos 2018	1,5 %
Toimipaikkoja 2018.....	143
Liikevaihdon muutos	
1. puolivuotta 2019.....	6,8 %

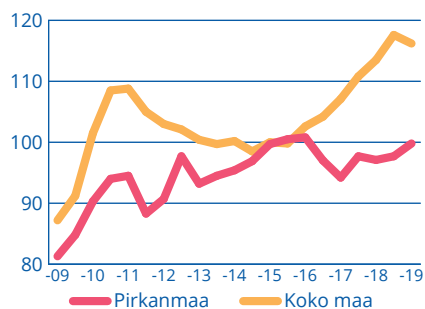
TOL 20 – 22

Metsäteollisuus

Liikevaihto 2018 arvio	2 557 M€
Liikevaihdon muutos.....	1,5 %
Viennin arvo 2018.....	2 015 M€
Viennin muutos 2018	- 0,7 %
Toimipaikkoja 2018.....	390
Liikevaihdon muutos	
1. puolivuotta 2019.....	2,2 %

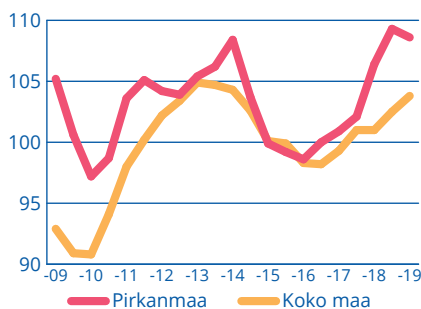
TOL 16-18: sahatavaran sekä puu- ja korkkituotteiden valmistus; paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus.

Elintarviketeollisuus

Liikevaihto 2018 arvio	548 M€
Liikevaihdon muutos.....	6,6 %
Viennin arvo 2018.....	50 M€
Viennin muutos 2018	5,6 %
Toimipaikkoja 2018.....	147
Liikevaihdon muutos	
1. puolivuotta 2019.....	1,0 %

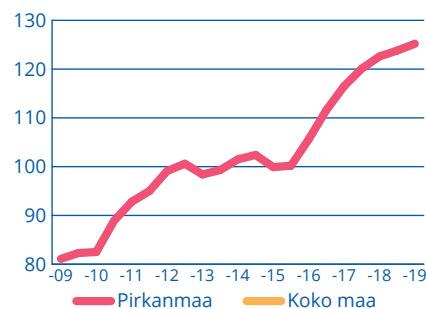
TOL 10-12: elintarvikkeiden, juomien ja tupakkatuotteiden valmistus.

Liikenne

Liikevaihto 2018 arvio	1 487 M€
Liikevaihdon muutos.....	4,1 %
Toimipaikkoja 2018.....	1 640
Liikevaihdon muutos	
1. puolivuotta 2019.....	1,8 %

TOL 49–53: maaliikenne ja putkijohtokuljetus, vesi- ja ilmaliikenne, varastointi ja liikennettä palveleva toiminta.

Tampereen kauppakamari

VIENTI VETÄÄ VIRKEÄSTI

Pirkanmaan vientiyritykset pärjäsivät erittäin hyvin vuonna 2018. Maakunnan tuotteet ja palvelut tekivät jälleen kauppansa ja Pirkanmaata voikin syystä pitää yhtenä Suomen vientimaakunnista.

Pirkanmaan vienti kasvoi vuonna 2018 6,5 prosenttia ja kiihtyi hieman lisää vuoden 2019 ensimmäisellä puoliskolla. Erityisen hyvä vuosi oli teknologia-teollisuudessa. Vienti kasvoi vuonna 2018 12,5 prosenttia ja kuluvan vuoden ensimmäisellä puoliskolla se oli jo 13,6 prosentin vauhdissa.

Viennin pirstyminen on huomattu myös Tampereen kauppakamarissa, joka myöntää vientiin tarvittavia asiakirjoja. Yleisimpiä kauppakamarissa vahvistettavia ulkomaankaupan asiakirjoja ovat kauppalaskut, pakkausluettelot sekä erilaiset todistukset. Vuonna 2018 dokumentteja meni edellisvuotta enemmän ja vuoden 2019 kehitys näyttää pysyvän nousujohteisena.

ATA carnet helpottaa väliaikaista maastavientiä

ATA carnet on helppo, mutta ei kovin hyvin yrityksissä tunnettu tapa hoitaa tava-

roiden väliaikainen maastavienti tulli- ja verovapaasti. Se toimii varsin hyvin, kertoo paljon ATA carnet -asiakirjoja käyttävä Oseirin toimitusjohtaja Ismo Linden.

Kansainvälinen tulliasiakirja ATA carnet on käytössä nyt jo lähes 80 maassa, viimeisimpänä joukkoon liittyi Qatar keväällä 2018. Tampereen kauppakamarissa ATA carnet -asiakirjoja myönnetään noin sata vuodessa. Vuonna 2018 suosituin kohdemaana oli Yhdysvallat.

– ATA carnet on väliaikaista tullausta yksinkertaisempi tapa, ja sopisi monen yrityksen tarpeisiin, sanovat Tampereen kauppakamarissa ulkomaankaupan asiakirjoista ja siis myös ATA carnet -palvelusta vastaavat Reetta Pienimäki ja Lasse Parviainen.

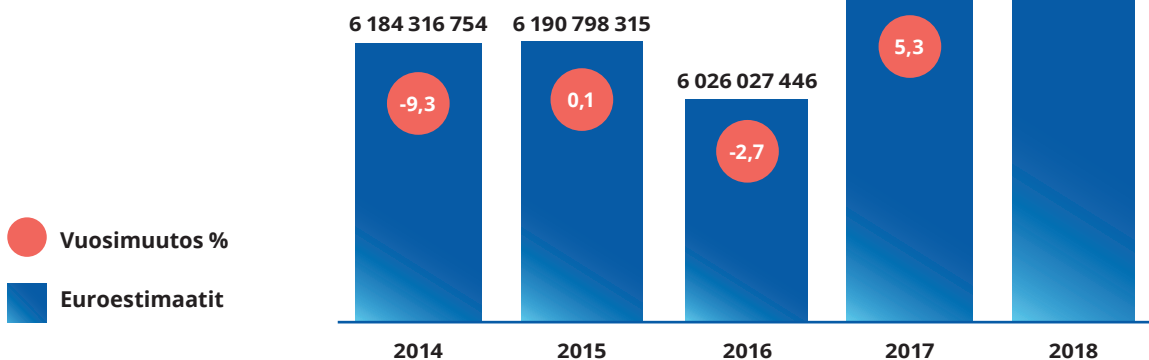
ATA carnet'n avulla voi viedä kaupallisia tavaränäytteitä, ammatinharjoitamisvälineitä ja näyttelytavarointa sopimukseen liittyneisiin maihin tulli- ja verovapaasti yhden vuoden ajan. Jos vietävä tavara on sama, voi myös käyttää samaa ATA carnet'ta vuoden ajan.

ATA carnet korvaa vientiasiakirjat lähtömaassa ja tulliasiakirjat väliaikaisessa vientimaassa. Se sisältää Suomessa Keskuksikauppakamarin kansainvälisesti hy-

väksytyn takuun, joka kattaa mahdollisen tullin ja tuontiverot maahan tuotavista tavaroista. Edelleen se toimii tavaroiden kauttakulkuasiakirjana ja palauttaa tavarat sujuvasti lähtömaahan. Helpotusta tuo sekin, että dokumentti kulkee tavaroiden mukana koko ajan.

Pirkanmaan vientiliikevaihto euroa sekä vuosimuutos %

Business Tampere

Startup Tampereen Tommi Uitti (vas.) ja Tapio Siik (oik.) odottavat Platform 6 startup-keskukseen toimijoita monipuolisesti eri aloilta. Dreamloop Gamesin toimitusjohtaja Joni Lappalainen (keskellä) näkee keskuksen isona askeleena eteenpäin startup-yrittäjän polulla.

TAMPERE SATSAA STARTUP-TOIMINTAAN

Tampereen seudulla on tehty vuonna 2019 paljon töitä startup-ekosysteemin hyväksi, sillä syntyvien yritysten määrä halutaan kasvuun. Yksi keskeisistä hankkeista on uusi startup-yrittäjien keskus Platform 6.

Entinen Tredun ravintolaoppilaitos rautatieaseman lähellä muuntautuu startup-toimintojen keskittymäksi. Hanke on Tampereen kaupungin, mutta Platform 6:sta viritetään omaehtoinen yhteisö ja startup-ekosysteemin sulatusuuni, jossa tieto, taito ja ideat kohtaavat.

– Olemme halunneet mukaan monipuolisesti erilaisia toimijoita, jotka tuovat omalla tekemisellään yhteisölle lisäarvoa. Keskus onkin herättänyt paljon kiinnostusta, kertoo projektijohtaja Tapio Siik Business Tampereesta.

Platform 6:een ovat asettumassa muun muassa startup-yhteisö Tribe, Tampe-

re Game Hub ja Saskyn uusi pelialan ohjelmointikoulutus. Toisaalta keskuksessa kehitellään myös esimerkiksi ruokateknologian innovaatioita, sillä yksi Tredun opetuskeittioistä säilytetään varta vasten siihen käyttöön.

– Haluamme keskukseseen tietysti niin paljon startupeja kuin mahdollista. Fokus on aikaisen vaiheen toimijoissa, joilla ei välttämättä vielä ole edes yritystä perustettuna, Siik kertoo.

Keskus on todettu houkuttelevaksi myös suuremmissa yrityksissä, jotka voivat perustaa sinne oman innovaatiopisteensä ja päästä suoraan startup-ekosysteemin ytimeen.

– Tampereen seudun startup-yhteistyö on meille strategisesti tärkeää ja myös innovaatiotoiminnan kannalta keskeistä. Hienoa, että on tapahtumia ja kohtauspaikkoja, joissa yritykset voivat kohdata startuupien lisäksi toisia teollisia yrityksiä, toteaa Glaston Corporationin Miika Äppelqvist, Vice President, Emerging Technologies.

– Platform 6 on iso askel Tampereen ICT-alalle, jolla on viime vuosina ollut ongelmia uusien yritysten synnyn ja kasvun suhteen. Polkua liiketoimintaideasta menestyvään yritystoimintaan pitää selkeyttää, ja siinä keskuksella on kriittinen rooli. Pelialalla Tampere voisi jopa kasvaa kilpailijaksi Helsingille, arvioi Dreamloop Gamesin toimitusjohtaja Joni Lappalainen.

Tampereen yliopisto on vahvasti mukana Platform 6:ssa. Julkisen puolen yritys- ja työllisyyspalvelut taas voivat järjestää siellä klinikoita ja pop-up-tapahtumia, samoin erilaiset startupeille palveluja tarjoavat yritykset. Kiihdyttämöohjelmille keskus tarjoaa luontevan paikan olla siellä, missä tapahtuu.

Platform 6:ssa syntyneet ja kehittyneet yritykset jatkavat kukin ajallaan matkansa eteenpäin, sillä seudulla on paljon sopivia tiloja ja yhteisöjä, jotka tukevat yritysten kasvua edelleen. Keskus ei kilpaile niiden kanssa vaan täydentää tarjontaa.

Pirkanmaan liitto

ONKO PIRKANMAALLA EKOSYSTEEMIPÄÄOMAA?

Olemme Pirkanmaalla luoneet, kehittäneet ja julkaisseet yhdessä alueellista innovaatiotilannekuva tietomalleineen vuodesta 2013. Uusin tilannekuva kertoo positiivista näkyvyyttä erityisesti yrityksistä.

Pirkanmaan elinkeinorakenteelle elintärkeä teollisuus on viime vuosien aikana piristynyt. Positiivisia signaaleja on useita: teollisuustuotanto, viennin arvo, vienti-intensiivisyys, kasvuyritysten määrä ja digitalisaation avainalat ovat kehittyneet suotuisasti. Kehitystä selittää suhdan-neaallon lisäksi myös rakennemuutoksen tunnistamiseksi ja siitä selviämiseksi tehty hyvä yhteistyö.

Pirkanmaalla innovaatiopolitiikassa on korostettu avoimien innovaatioalustojen merkitystä. Maakuntaan on syntynyt entistä vahvempi korkeakoulu-yhteisö, ja Tampereen seutu on toiminut laajasti alustana kehittämislle ja innovaatiotoiminnalle. Kun katsoo taaksepäin, valinnat näyttävät perustelluilta. Pirkanmaalla on ymmärretty, että yhteiset ponnistelut, kokeilut ja epä-

onnistumisetkin ovat tärkeitä.

Täydellisiä emme silti ole. TKI-investointien puolittuminen (nyt 3,5 % BKT:sta) vuosikymmenen aikana kertoo suhdanteita merkittävämmästä elinkeinorakenteen muutoksesta. Digitaalisuus on muuttanut monen toimialan liiketoiminnan logiikan. Jos haluamme maakuntana kehittyä ja pitää kiinni tavoitteesta, jossa Pirkanmaa on alueena kansainvälisten voittajien joukossa, on kansallinen tavoite (4 %) vaatimaton.

Ekosysteemimäisen kehityksen, syyseuraussuhteiden sekä vaikuttavuuden näkyväksi tekeminen asettavat haasteen mittaamiselle. Uudenlaiset toimintatavat eivät näy tilastoissa nykyisillä seuranta-välineillä. Kehittämistoimien strateginen arviointi kuitenkin edellyttää, että teemme ilmiöitä näkyväksi tietoon perustuen.

Yhtenä esimerkkinä tästä on Startup-allianssi, jossa eri organisaatiot yhteisesti mahdollistavat tekemisiä, joissa uudet ideat jalostuvat aihioiksi ja yrityksiksi. Samalla on kehitetty tapoja moni-

toroida startup-toimintaa. Uuden tiedon pohjalta voi todeta, että erilaiset yrittäjä- ja startup-kulttuuria luovat tahot, kuten Tribe Tampere ja Y-kampus sekä uutta tietoa luovat tutkimusympäristömme, ovat avainasemassa uusien yritysaihioiden syntyemisessä.

Liiketoiminta- ja innovaatioekosysteemit eivät tunnista organisaatorajoja tai paikallisia ja kansallisia rajoja. Tästä esimerkkinä ovat maakunnan turvallisuuden, ilmailualan ja kiertotalouden ekosysteemien rakentuminen. On tärkeää, että ekosysteemeihin liittyvä kehittämistyö on vaikuttavaa ja lähellä toimintaa. Tehävämmme on yhdessä mahdollistaa paikallisesti ja kansallisesti vahvoja ekosysteemejä, jotka kytkeytyvät kansainvälisiin verkostoihin.

Päivi Myllykangas

Innovaatio- ja tulevaisuustyön johtaja, Pirkanmaan liitto

Innovaatiotoiminnan tilannekuva

Lue lisää: <http://www.pirkanmaa.fi/innovaatioymparisto>

Teollisuuden viennin arvo +6,5 %
Tuotannon jalostusarvo 12,4 %

Business Finland -rahoitus yrityksille +23 %

Riskirahoitus kasvuyrityksiin

Kasvuyrityksiä +7,9 %
Vientiryhtiä +4,8 %

Kansainvälisiä tutkijoita, tutkinto-opiskelijoita ja työvoimaa

Korkeakoulujen yksityinen rahoitus ulkomailta +6,5 %

Tampereen näkyvyys kansainvälisessä mediassa +45 %

Kuntien palvelujen ostot muilta +10 %

Korkeakoulujen yksityinen rahoitus kotimaasta -22 %
Business Finland -myönnöt -67 %

Pirkanmaan yrittäjät

KASVUN JA TYÖPAIKKOJEN KANNALTA PIENET JA KESKISUURET YRITYKSET OVAT AVAINASEMASSA

Syksyllä ilmestyneen ja täten tuoreimman pk-barometrin mukaan Pirkanmaan suhdanneodotukset ovat lähes kevään tasolla. Myös yritysten henkilöstön määrän uskotaan säilyvän lähitulevaisuudessa suunnilleen nykyisellä tasolla.

Suhdanekyselyyn vastanneista yrityksistä joka kolmas, eli 34 prosenttia oli kasvamaan pyrkiviä yrityksiä. Mielenkiintoista on kuitenkin se, että vain pari viikkoa ennen pk-barometriä julkaistun yksinyrittäjäkyselyn mukaan yksinyrittäjistä kaksi kolmasosaa, eli 67 prosenttia kertoi kasvuhaluistaan. Erityisen lupaa-valta talouden kannalta näytti se, että alle 35 vuotiaista yksinyrittäjistä jopa noin 90 prosenttia halusi kasvaa. Nuorissa tuntuu olevan siis potentiaalia – myös tässä tapauksessa.

Mitään järjestyttävää suuria yllätyksiä pk-barometri ei muuten tarjonnut, vaan se vastasi aika pitkälti ennako-odotuksia niin valtakunnan kuin Pirkanmaankin lukujen osalta. Pirkanmaan tutkimusta luettaessa tosin selvisi, että seutukunnittain eroja löytyi. Luoteis-Pirkanmaan odotukset olivat negatiiviset. Parhaat odotukset ovat sen sijaan Tampereen seudulla ja Etelä-Pirkanmaalla. Henkilökunnan määrän odotetaan taas kasvavan eniten Lounais-Pirkanmaalla.

Palkkaaminen pelottaa

Tärkeimpänä kasvun keinona pk-yrityksissä nähtiin investoinnit ja henkilöstön palkkaaminen. Yksinyrittäjistä sen sijaan tärkeimpänä oli verkostoituminen toisten yritysten kanssa kasvun aikaan saamiseksi. Tämä kuvastanee tulevaisuuden odotuksia siitä, miten yritykset ajattele-

vat toimintansa järjestämistä.

Selvältä näyttää sekin, että pienemmissä yrityksissä henkilöstön palkkaaminen nähdään edelleen liian suurena riskinä. Yksinyrittäjien joukossa kasvun esteenä on edellä mainitun työllistämisen riskin rinnalla myös rekrytoinnin kalleus sekä oman työajan lisäämisen mahdotto-

muus. Myös yksinyrittäjän vuorokauteen mahtuu vain se 24 tuntia.

Pari sanaa investoinneista

Koko maahan nähden yritysten välinen kilpailutilanne oli useimmin esteenä yritystoiminnan kehittämislle. Työvoiman saatavuus ja suhdannetilanne koetaan valtakunnallisesti isommiksi kasvun esteiksi kuin Pirkanmaalla. Kehittämisen haasteet pk-yrityksissä olivat myynnin ja markkinoinnin kehittäminen sekä henkilöstön koulutus ja kehittäminen. Suomen talouskehityksen kannalta oleellista on investointien määrän kehitys. Toisin sanoen, kuinka paljon yritykset jatkossa sijoittavat lisää tuotantokapasiteettiin korvausinvestointien lisäksi. Pk-barometrin mukaan 72 prosenttia vastanneista ilmoitti investointien olleen suurin yrityksen uusiutumistoimi viimeisten 12 kuukauden aikana. Seutukunnittain investointiodotukset olivat Tampereetta lukuun ottamatta heikot. Erityisen heikot ne olivat Ylä-Pirkanmaalla.

Kasvuhakuisilla yrityksillä suurin tarve rahoitukselle

Barometrin mukaan rahoituksen saatavuus ja ehdot ovat säilyneet kohtuullisella tasolla. Niiden yritysten määrä, jotka eivät hae rahoitusta, vaikka sille olisi tarvetta, on edelleen vähentynyt. Myönteistä rahoitukseen liittyvissä aikomuksissa on kasvuhakuisten yritysten suurena säilynyt, ja jopa hieman kasvanut kiinnostus ulkoista rahoitusta kohtaan. Finnvera toi syksyllä rahoitusmarkkinoille uuden PK-takuun helpottamaan keskeisintä saatavuuden pullonkaulaa, eli vakuuspulaa, muistutti Finnveran aluejohtaja Juha Ketola. Suhdanteet näyttävät kasvua. Toivottavasti EU:n ja Suomen omat elvytystoimet tuovat myönteistä virettä talouteen. Nyt vallalla oleva myönteinen taloussuhdanne ei ainakaan vielä ole liian kauan kestänyt.

JULKAISIJAT

Tampereen kauppakamari
www.tampereenkauppakamari.fi

Business Tampere
www.business tampere.com

Pirkanmaan liitto
www.pirkanmaa.fi

Pirkanmaan Yrittäjät
www.yrittajat.fi/pirkanmaa

LÄHTEET

Tilastokeskus, asikaskohtainen
suhdannepalvelu

Tampereen kauppakamari

Työvoimatilastot

Pirkanmaan liitto

Pirkanmaan Yrittäjät

Toimialaluokitus, www.tilastokeskus.fi

Business Tampere

ULKOAUSU, TOIMITUS JA TAITTO

Markkinointiviestintätoimisto Mainio
www.mainiota.fi

PAINO

PK-Paino, Tampere
Lokakuu 2019, 1500 kpl

TUTUSTU SÄHKÖISEEN JULKAISUUMME

WWW.PIRKANMAANTALOUS.FI

